אלו הן הגולין פרק שני מכות ח.

הא דרב יצחק בר' יוסף כ"נ סנהדרין כשמעתא קמייתא (דף ד.): **היינו.** דקא הדר רבי ואמר ועוד למילפיה בגזירה שוה: **פיסא.** רגב גוש עפר כליסני"א בלע"ז: **ואתר תמרי.** והשיר תמרים: **כאנו למחלוקת.** דהיינו דומיא דמן העץ המתבקע: **מהו דתימא.** הא

מסורת הש"ס

א) סנהדרין ד., ב) כ"ק לב., ג) רש"א מ"ז, ד) בפה"מ ל"נ אף כל רשות, ה) כ"ק לב., ו) שם לג., ז) ערכין ל., ח) רש"א מ"ז, ט) [בפת סג. וש"נ], י) רש"א מ"ז, כ) רש"א מ"ז, ל) רש"א בפר"ק, מ) רש"א נמי, נ) רש"א מ"ז,

תורה אור השלם

1. ואשר יבא את רעהו ביער לחטב עצים ונדחה ידו בגרזן לכרת העץ ונשל הברזל מן העץ ומצא את רעהו ומת הוא ינוס אל אחת הערים האלה וחי:
דברים יט ה
2. ואיש כי לא יהיה לו גאל והשיגה ידו ומצא כדי גאלתו:
ויקרא כה כו
3. יסר בוך ויוכיחך ויתן מעדנים לנפשך:
משלי כט יז
4. ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה הנפש ההוא מתוך הקהל כי את מקדש יי טמא מי נדה לא זרק עליו טמא הוא:
במדבר יט כ

גליון הש"ס

מתני' אם יש רשות לניזק. עי' ב"ק דף לב ע"ב תי"ד ולא פי': שם מה הי"ע. לעיל ז ע"ב: גמ' הבא מעניינה. עי' פוטה דף מה ע"א:

לעזי רש"י

כליסני"א [בלישט"א] גוש אדמה.

מוסף רש"י

ומצא. ומצא את רעהו בעצה שהיה זה הגרזן מייב גלות, פרט לממציא את עצמו. דפטור זה מגלות (ערכין ל.). שלא ימכור ברחוק. לא ימכור שדה רחוקה שיש לו כדי לגאול מה שהיא קרובה לו (שם ל.). מה השיגה ידו מהשתא. דהלא מעיקרא כשמכרה לא היתה ידו מצנת, מכמיב כי ימוך אחיך ובא מאחזתו (שם ל.).

רבינו חננאל

יש אם למקרא סביבה ליה. אמר לך כתב למעלה לחטוב עצים וכתב למטה ונשל הברזל מן העץ מה העצים הכתובים למעלה העצים המתבקעין הן אף עץ הכתוב למטה מן העץ המתבקע. וחכ"א גולה מאי טעמא ונשל כתיב מכל מקום ה) אמר רב פפא האי דשדא פיסא. פי' טיט שיבש ונעשה כאבן לדיקלא ואתר תמרי ואזול תמרי וקטול לרבי דמתייב בהתזת בקעת חייב דתמרי

במקום בקעת עומדין לרבנן כת כתו הוא ופטור. אלא לרבי כת כתו היכי הוי. כגון דשדא פיסא ומחייה לגרמא ג) ואזל גדמא ומחייה לכבסא פירוש סנסני (שלן) תמרים ד) ואתר תמרי אזול תמרי וקטול היינו כת כתו ופטור: הזורק אבן ברשות הרבים והגג הא דאי מזיד הוא והאי דתנן גולה אוקימנא בסותר את כותלו. ירושלמי כגון שהיה כותלו גוהה והיה סותרו לאשפה העשויה להיפנות בה בלילה ואינה עשויה להיפנות בה ביום ואיכא דמיקרי ויתיב ומיפנה בה פושע לא הוי דהא אינה עשויה להיפנות בה ביום אונס נמי לא הוי דהא איכא דמקרי ויתיב: רבי אליעזר בן יעקב אומר וכו': ו) ת"ר ז) ומצא פרט לממציא את עצמו ח) מכאן אמר רבי אליעזר בן יעקב אם משיצתה האבן מידו הוציא הלה את ראשו וקבלה פטור למימרא דמצא מעיקרא משמע ורמינהי ט) ומצא י) פרט למצוי שלא ימכור ברחוק ויגאול בקרוב ברעה ויגאול ביפה אמר רבא (א) יא) הכא מעניניה דקרא והתם מעניניה דקרא ומצא דומיא יב) דוהשיגה ידו מה השיגה ידו מהשתא אף מצא נמי מהשתא הכא מעניניה דקרא ומצא דומיא דיער מה יער מידי דאיתיה מעיקרא אף ומצא נמי מידי דאיתיה מעיקרא: הזורק את האבן וכו': א"ל ההוא מרבנן לרבא ממאי דמחטבת עצים דרשות דלמא מחטבת עצים דסוכה ומחטבת עצים דמערכה ואפ"ה אמר רחמנא ליגלי א"ל כיון דאם מצא חטוב יג) (אינו חוטב) לאו מצוה השתא נמי לאו מצוה איתיביה רבינא לרבא יד) יצא האב המכה את בנו והרב הרודה את תלמידו ושליח ב"ד לימא כיון דאילו גמיר לאו מצוה השתא נמי לאו מצוה התם אע"ג דגמיר מצוה דכתיב טו) יסר בנך ויניחך ויתן מעדנים לנפשך טז) הדר אמר רבא לאו מילתא היא דאמרי יז) ואשר יבא את רעהו ביער יח) (מה יער) דאי בעי עייל ואי בעי לא עייל ואי סלקא דעתך מצוה מי סגיא דלא עייל אמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא כל היכא דכתיב אשר דאי בעי הוא אלא מעתה יט) ואיש אשר יטמא ולא יתחטא אי בעי מיטמא אי בעי לא מיטמא מת מצוה דלא סגי דלא מיטמא הכי נמי דפטור שאני התם דאמר קרא

טמא

[לעדיס ולדיינים] כדאמרי' בסנהדרין (דף כט.) כ) (במשנה תורה כתיב נמי כי לא שוגה הוא לו כ) משום פרשה שנשנית) כך נראה למש"ח:

ודחי רבא כיון דאי מצא עצים חטובים למערכה ולסוכה (אינו חוטב) חטבת עצים דהשתא לאו מצוה היא. ואקשינן עליה אי הכי הני נמי האב לבנו והרב לתלמידו כיון דאילו גמירי לאו מצוה קא עביד בהכאחן אף בדלא גמירי אינה מצוה. ופרקינן הני אע"ג דגמירי מצוה קא עביד דכתב יסר בנך ויניחך וגו'. והדר אמר רבא לאו מילתא היא דאמרי דאפילו חטבת מצוה היא ומשום דאי מצא חטובין לאו מצוה היא למחטב השתא נמי לאו מצוה קא עביד אלא חטבת רשות היא מדכתב ואשר יבא את רעהו ביער ומשמע ואשר אי בעי עייל אי בעי לא עייל מכלל דחטבת רשות היא אבל חטבת מצוה מי סגי ליה דלא עייל. ואקשינן עליה והכתיב גבי טומאה אשר יטמא הכי נמי דטומאה דרשות היא הא אם נטמא בטומאת מצוה כגון טומאת מת מצוה הכי נמי דפטור מחיטוי וטבילה. ומשני שאני התם דכתב עוד טומאתו בו

ה) כלומר לפילו אם מעצמו נשל ולא על ידי הענן: ו) נדמה. כ"ה נ"כ גירסת הערוך ערך נגס: ז) וכ"ה בערוך ערך כנס:

ה. היינו דקאמר להו ועוד. פירוש משמע דמעיקרא ה"א טעמא משום אם למסורת ובתר הכי קאמר ועוד כלומר אע"ג דס"ל שאם למקרא מ"מ הכא איכא למשמע מגזירה שוה ומיהה דמעיקרא נמי לא תלי טעמא במסורת אלא משום דלא כתיב מעצו ואמר ה"ר יוסף בכור שור דהיא היא והק' וכי נאמר ונשל הברזל מעצו דלא (ד) כתיב כן אז הוי מיושב לומר יש אם למקרא לקרות ונשל כדקרי וכדאמרי רבנן והלא לא נאמר אלא מן העץ וא"כ אין לשון המקרא דקרינן ונשל מיושב על זה אלא ודאי מן העץ מוכיח דיש אם למסורת שהוא ומשל כמו והשיל וזה הלשון מיושב על מן העץ דמן העץ המתבקע (ה) והשתא ניחא הא דקאמר ועוד וכן (ו) פירש כסנהדרין גבי ירלה ירלה דמשמע שפיר (ז) מן המסורת דהיינו ירלה משום דפסטיה דקרא משמע דתריה את פני המלדן וגו' א"כ משמע ירלה זכורך פני המלדן והיינו לפי המסורת אבל לפי המקרא דקרינן ירלה הל"ל לפני המלדן:

מהו דתימא בבח בחו דמי. ולא דמי לעץ המתבקע דהתם נגע במה שבידו בשעת התזת העץ אבל הכא שכבר יצא מידו בשעת התזת תמריס דמי שפיר לכח כחו אימא לא לגיטיי קמ"ל:

לא צריכא אלא בו'. פירוש דמהשתא לא צריך לאוקומא בסותר דהוא הדין בזורק ממש:

באשפה העשויה וכו'. והשתא מייבי ביום ובזורק לאשפה ולא בסותר כותלו וא"ת ולישקוט אלמה עשויה ליפנות בלל (ו) וגם בלילה איכא דמקרי ויתיב וכדקאמר השתא וי"ל דא"כ אנוס הוא דלית ליה לאסוקי אדעתיה הוא דמקרי ויתיב כיון שאינה עשויה ליפנות בלל אבל השתא (ו) בעשויה ליפנות בלילה אית ליה לאסוקי גם ביום הוא דמקרי ויתיב: **אף** ע"ג דגמיר מצוה קא עביד בו'. וא"ת מ"מ קשה משלש ב"ד לכיון דאילו לקה ככר לאו מצוה קא עביד וכו' וי"ל דמ"מ איכא מצוה מתמילה מה שאין כן בחטיבת עצים דסוכה (ח) ומס מצאן חטובות לא היה שם חטיבת מצוה מעולם שהרי לא נחטבו לכך ולישא למימר נמי כיון דאילו לא חטא לאו מצוה היא וכו' דהיינו לאו שליח ב"ד מיקרי ולא דמי לרבו ותניא דלעולם שמו (ט) זה על בנו וזה על תלמידו: (שיל) **בלא** איבה פרט לשונא. תימה אמאי איצטריך האי קרא תיפוק ליה דכתיב במשנה תורה והוא לא שוגה (י) וע"ע ומשמע י"ל דבמשנה תורה נחזרת ונשנית בשביל דבר שנתחדש מיער והרבה פרשיות יש בענין זה במשנה תורה אבל לא קשה מולא אויב לו דבאלה מקטי דההוא איצטריך למימר אפילו (כ) לא אויב לו

יב א מיי' פ"ו מהלכות רוצח הלכה טו סמג עשין עה:
יג ב מיי' שם הל' יח:
יד ג ד מיי' שם הלכה ו: טו ה ו ז מיי' שם הל' ז:
טז ח מיי' שם הלכה מ:
יז ט מיי' שם הל' ט [ופ"ח מהל' תובל הל' י"ט]:
יח י מיי' פי"א מהל' שמיטין הלכה ח סמג לאוין עה:
יט כ מיי' פ"ה מהלכות רוצח הלכה ה ו סמג עשין עה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' הכא מעניניה דקרא. נ"ב עיין בסנהדרין דף פא כתוס': (ב) רש"י ד"ה כאנו ובו' לדרך האמת הס"ד: (ג) ד"ה ומצא פרט ובו' פרט למצוי לפרוח אם היתה יכו' להחזיר לו הס"ד: (ד) תוס' ד"ה דייטו ובו' אלא הוה כתיב כן אז: (ה) באר"ד המתבקע קאמר והשתא ניחא ובו' דמשמע שפיר דיש אם למסורת דהייטו יראה משום דפסטיה דקרא משמע הכי דכתיב וכו' משמע יראה זכורך את פני המלדן וכו' לפי המקרא קרינן יראה הל"ל: (ו) ד"ה לאשפה ובו' ליפנות בלל גם בלילה ואיכא דמקרי: (ז) באר"ד אבל השתא דעשויה: (ח) ד"ה אע"ג דגמיר ובו' דאם מצאן: (ט) באר"ד ומו עליה זה על בנו: (י) ד"ה בלא איבה ובו' לא נזוקא לו וא"ע ובו' שנתחדש בה מיער: (כ) באר"ד ליצטריך למימר אפילו ולא לריב דבמשנה תורה כתיב נמי כי לא שוגה הוא לו משום פרשה שנשנית כנ"ל. ובל מיהת אפילו ולא הויב לו ב"ד פי' שוגה גרע מחיב ולא לאו קנא הוה המיעת שוגה דוקא אינו בלה איצטריך ולא חיב לו לחזרייר דלף אינו חיב לו הלכך גולה אבל חיב אינו גולה ואין להקשות השתא דכתיב ולא חיב לו למה לי בלא איבה השתא חיב אינו גולה כל שכן שוגה ד"ל [והבאר חסרו]: (ל) באר"ד משום פרשה שנשנית. נ"ב פי' מרמי קראי מתיבי נמ"ח לא שוגה לו ולא אצטריכו אלא משום פרשה שנשנית [והבאר חסרו]:

רבינו חננאל (המשך)

השתא איזדמן ליה דומיא דהשיגה ידו: הזורק אבן לחצרו והרג אם יש רשות לניזק לכיכם לשם גולה כו'. אבא שאול אומר מה חטבת עצים רשות אף כל רשות יצא האב המכה בנו והרב הרודה את תלמידו ושליח ב"ד. ומקשי עליה וממאי דהאי דכתב לחטוב עצים דרשות הן דלמא חטבת עצים למערכה או עצים לעשות סוכה דאינון מצוה ואפילו הכי גולה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com